

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์/โทรสาร 02-2819401 E-mail : disas_moac@hotmail.com

แจ้งเตือนเรื่อง “หนอนห่อใบข้าว (Rice Leafroller)”

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในทุกภาคของประเทศไทย เผ่าระวังติดตามสถานการณ์ของหนอนห่อใบข้าว หรือ หนอนม้วนใบข้าว หนอนกินใบข้าว ซึ่งมีกระบาดมากในช่วงฤดูฝน โดยเฉพาะในแปลงนาที่มีการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนหรือ ปุ๋ยยูเรียมากเกินไป และพบกระบาดบ่อยๆ ในนาเขตชลประทาน เนื่องจากนี้ฝนตกชุกในหลายพื้นที่ขณะนี้ และข้าวส่วนใหญ่อยู่ในระยะแตกกอ สภาพเหมาะสมต่อการกระบาด ดังนั้น ขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ และ สังเกตใบข้าวเมื่อเริ่มพบเป็นรอยสีขาวเป็นทางยาว ใบข้าวแต่ละใบอาจพบรอยกัดกินหลายรอย ใบที่ถูกทำลายรุนแรงจะแห้ง แปลงที่ถูกทำลายมาก ใบข้าวอาจ มีอาการแห้งไหม้คล้ายถูกแดดเผา ให้รีบแจ้งหรือขอคำแนะนำจากสำนักงาน เกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้บ้าน เพื่อดำเนินการหาแนวทางควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการ ระบาดรุนแรง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cnaphalocrocis medinalis* (Guenée)

วงศ์ : Pyralidae

อันดับ : Lepidoptera

ชื่ออื่น : หนอนม้วนใบข้าว หนอนกินใบข้าว

รูปร่างลักษณะ

ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนปีกสีน้ำตาลเหลืองมีแถบสีดำพาดที่ปลายปีก ตรงกลางปีกมีแถบสีน้ำตาลพาดขวาง ๒ - ๓ แถบ ขณะเกาะใบข้าวปีกจะหุบเป็นรูปสามเหลี่ยม มักเกาะอยู่ในที่ร่มใต้ใบข้าว เพศผู้มีขนาดเล็กกว่าเพศเมีย เล็กน้อย เพศเมียวางไข่เวลากลางคืนประมาณ ๓๐๐ ฟอง บนใบข้าว ขนานตามแนวเส้นกลางใบและสามารถมองเห็น ด้วยตาเปล่า ไข่มีลักษณะเป็นรูปจานสีขาวขุ่นเป็นกลุ่ม ประมาณ ๑๐ - ๑๒ ฟอง บางครั้งวางไข่เป็นพองเดี่ยวๆ ระยะไข่ ๔ - ๖ วัน หนอนที่ฟักจากไข่ใหม่ๆ มีสีขาวใส หัวมีสีน้ำตาลอ่อน หนอนโตเต็มที่มีสีเขียวแถบเหลือง หัวสีน้ำตาลเข้ม หนอนโตเต็มที่จะเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วเมื่อถูกสัมผัส หนอนมี ๕ - ๖ ระยะ ส่วนใหญ่มี ๕ ระยะ หนอนวัยที่ ๕ เป็นวัย ที่กินใบข้าวได้มากที่สุด ระยะหนอน ๑๕ - ๑๗ วัน หนอนเข้าดักแด้ในใบข้าวที่ห่อตัวนั้น ระยะดักแด้ ๔ - ๘ วัน ตัวเต็ม วัยจะหลบซ่อนบนต้นข้าวและวัชพืชตระกูลหญ้าในเวลากลางวัน และจะบินหนีเมื่อถูกรบกวน

พืชอาหาร

ข้าว ข้าวป่า ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย หญ้าข้าวนก หญ้าคา หญ้าชันกาด หญ้าไซ หญ้าตีนกา หญ้าตีนนก หญ้า ปล้องหิน หญ้าตีนติด

ลักษณะการทำลาย

ผีเสื้อหนอนห่อใบข้าวจะเคลื่อนย้ายเข้าแปลงนา ตั้งแต่ข้าวยังเล็กและวางไข่ที่ใบอ่อน โดยเฉพาะใบที่ ๑ - ๒ จากยอด เมื่อตัวหนอนฟักออกมาจะแทะผิวใบข้าวส่วนที่เป็นสีเขียว ทำให้เห็นเป็นแถบยาวสีขาว มีผลให้การสังเคราะห์ แสงลดลง หนอนจะใช้ใยเหนียวที่สกัดจากปาก ดึงขอบใบข้าวทั้งสองด้านเข้าหากันเพื่อห่อหุ้มตัวหนอนไว้หนอนจะ ทำลายใบข้าว ทุกระยะการเจริญเติบโตของข้าวถ้าหนอนมีปริมาณมากจะใช้ใบข้าวหลายๆ ใบมาห่อหุ้มและกัดกินอยู่ ภายใน ซึ่งปรกติจะพบตัวหนอนเพียงตัวเดียวในใบห่อนั้น ในระยะข้าวออกรวงหนอนจะทำลายใบธงซึ่งมีผลต่อผลผลิต เพราะทำให้ข้าวมีเมล็ดลีบ น้ำหนักลดลง หนอนห่อใบสามารถเพิ่มปริมาณได้ ๒ - ๓ อายุขัยต่อฤดูปลูก พบกระบาดในนา เขตชลประทาน โดยเฉพาะแปลงข้าวที่ใส่ปุ๋ยอัตราสูง หนอนใช้ใบข้าวห่อหุ้มตัวและกัดกินอยู่ภายใน บริเวณที่ถูกทำลาย จะเป็นทางยาวขนานกับเส้นกลางใบ ทำให้การสังเคราะห์แสงของต้นข้าวลดลง

การแพร่ระบาด

สามารถระบาดได้ทุกสภาพแวดล้อมแต่จะระบาดมากในช่วงฤดูฝน

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. สำรวจแปลงอ้อยอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง
๒. ในพื้นที่ที่มีการระบาดเป็นประจำควรปลูกข้าว ๒ พันธุ์ขึ้นไป โดยปลูกสลับพันธุ์กันจะช่วยลดความรุนแรงของการระบาด
๓. กำจัดวัชพืช เช่น หญ้าข้าวนก หญ้านกสีชมพู หญ้าปล้อง หญ้าไซ หญ้าชันกาด และข้าวป่า
๔. ไม่ควรใช้สารกำจัดแมลงชนิดเม็ดและสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์หรือสารผสมสาร ไพรีทรอยด์สังเคราะห์ ในข้าวอายุหลังหว่าน ๔๐ วัน เพราะศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลาย ทำให้เกิดการระบาดของหนอนห่อใบข้าวรุนแรงได้ในระยะข้าวตั้งท้อง-ออกรวง
๕. เมื่อเริ่มมีการระบาดของหนอนห่อใบในแปลงข้าว ไม่ควรใช้ปุ๋ยไนโตรเจนเกิน ๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยยูเรียไม่เกิน ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ควรแบ่งใส่ปุ๋ยในช่วงข้าวกำลังเจริญเติบโตและลดปริมาณปุ๋ยที่ใส่ โดยปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๒ ใส่ไม่เกิน ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่
๖. เมื่อพบผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว ๔ - ๕ ตัวต่อตารางเมตร และพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า ๑๕ เปอร์เซ็นต์ ในข้าวอายุ ๑๕ - ๒๐ วัน ให้ใช้สารเคมีกำจัดแมลงประเภทดูดซึม เฉพาะพื้นที่ที่มีใบถูกทำลายจนเห็นรอยขาวๆเช่น
 - ฟิโปรนิล (แอสเซนต์ ๕% เอสซี) อัตรา ๓๐ - ๕๐ มิลลิเมตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
 - เบนซิลแทป (แบนคอลล ๕๐% ดับบลิวพี) อัตรา ๑๐ - ๒๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
 - คาร์โบซัลแฟน (พอสซ์ ๒๐% อีซี) อัตรา ๘๐ - ๑๑๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

